

2015

ΑΕΝΑΟΝ 2015

ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

σκήπτρο

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΚΗΠΤΡΟ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΤΟΥ

ΑΕΝΑΟΝ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015

σκήπτρο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πολλοί διεκδικούν τα σκήπτρα. Το σκήπτρο όμως είναι ένα, το σύμβολο της εξουσίας, και ένας μπορεί να κατέχει ένα σκήπτρο. Ο πληθυντικός (τα σκήπτρα) και τα συνώνυμα του σκήπτρου εξηγούνται σε αυτή την περιέργη, και ίσως επίκαιρη μονογραφία, σε μια περίοδο που πολλοί διεκδικούν την εξουσία και το σκήπτρο πρέπει να είναι κοινόχρηστο από περισσότερους.

ΣΗΜΑΣΙΑ:

σκήπτρον,

τό, Δωρ. σκάπτον, μεταγεν. σκάπτρον (σκήπτω). ραβδί ή μπαστούνι που πάνω του στηρίζεται αυτός που το κρατάει, μπαστούνι που υποβοηθεί το βάδισμα, βακτηρία, μαγκούρα, πατερίτσα, σε Όμηρ., Αισχύλ.· μεταφ., λέγεται για τις κόρες του Οιδίποδα, σκήπτρα φωτός, τα υποβοηθητικά του ραβδιά ή στηρίγματα του, σε Σοφ. Π.

1. ραβδί ως έμβλημα εξουσίας, σκήπτρο στον Όμηρ. το κρατούσαν οι ηγεμόνες και μετέβαινε από πατέρα σε γιο, ενώ η τελετή παράδοσης στην Ομήρο. Ιλιάδα. καλείται ή του σκήπτρου παράδοσις, σε Θουκυδίδη. Το κρατούσαν επίσης δικαστές, κήρυκες και αγορητές, οι οποίοι, όταν σηκώνονταν για να πάρουν τον λόγο, το παραλάμβαναν από τον κήρυκα, σε Όμηρο.

2. τα σκήπτρα, δηλ. βασιλεία, βασιλική ισχύς, εξουσία, σε Τραγ.

Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon.--Roderick McKenzie. Oxford. Clarendon Press. 1940.

Το σκήπτρο στην αρχαία Ελλάδα το χρησιμοποιούσαν ως διακριτικό έμβλημα οι πρέσβεις και οι κήρυκες, ώστε να προστατεύονται από εχθρικές προς αυτούς ενέργειες της εξουσίας. Ο Ηρόδοτος αναφέρει περί των Αρμένιων ότι το σκήπτρο που κρατούσαν έπρεπε να φέρει και [επίσημον](#) δηλ. κάποιο διακριτικό.

Σφρηγιῖδα δέ ἕκαστος ἔχει καὶ σκήπτρον χειροποίητον-ἐπ' ἑκάστῳ δέ σκήπτρῳ ἔπεστι πεποιημένον ἢ μῆλον ἢ ρόδον ἢ κρίνον ἢ αἰετός ἢ ἄλλο τι ἄνευ γάρ ἐπισήμου οὐ σφι νόμος ἔστι ἔχειν σκήπτρον. Αὕτη μὲν δὴ σφι ἄρτησις περὶ τό σῶμα ἔστι. (10)*

ΗΡΟΔΟΤΟΣ -ΙΣΤΟΡΙΕΣ 1.195

Σκήπτρον

τό, Δωρ. σκάπτον, μεταγεν. σκάπτρον (σκηπτω)'

1. ραβδί ή μπαστούνι που πάνω του στηρίζεται αυτός που το κρατάει, μπαστούνι που υποβοηθεί το βάδισμα, βακτηρία, μαγκούρα, πατερίτσα, σε Όμηρ., Αισχύλ.· μεταφ., λέγεται για τις κόρες του Οιδίποδα, σκήπτρα φωτός, τα υποβοηθητικά του ραβδιά ή στηρίγματα του, σε Σοφ. Π.

σκήπτρο

1. ραβδί ως έμβλημα εξουσίας, σκήπτρο* στον Όμηρ. το κρατούσαν οι ηγεμόνες και μετέβαινε από πατέρα σε γιο, ενώ η τελετή παράδοσης στην Ομήρ. Ιλ. καλείται ή του σκήπτρου παράδοσις, σε Θουκ.* το κρατούσαν επίσης δικαστές, κήρυκες και αγορητές, οι οποίοι, όταν σηκώνονταν για να πάρουν τον λόγο, το παραλάμβαναν από τον κήρυκα, σε Όμηρ.

2. τα σκήπτρα, δηλ. βασιλεία, βασιλική ισχύς, εξουσία, σε Τραγ.

Από τους πρώιμους Βυζαντινούς Χρόνους ήταν σύμβολο των βασιλέων. Ανήκει στα σύμβολα που φέρει ο Βασιλέας και που λέγονται [Regalia](#)

Ξεκίνησε από βασιλικό ρόπαλο που ήταν απλό όπλο, ένα ρόπαλο και κατέληξε να είναι περίτεχνο σύμβολο της βασιλικής εξουσίας. Κατά συνεκδοχή δε και η ίδια η βασιλεία, η βασιλική εξουσία.

Πβλ. *Ἄναρχε Θεέ, συναΐδιε Λόγε καὶ Πνεῦμα, σκήπτρα τῶν Ἀνάκτων κραταίωσον, κατὰ πολεμίων ὡς ἀγαθός.*
Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΘΡΗΝΟΥ - ΤΑ ΕΚΓΩΜΙΑ - ΣΤΑΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ένα άλλο σύμβολο που αντικαθιστά, κατά συνεκδοχή, την έννοια του κράτους είναι το **στέμμα (crown)**, ιδίως στην Βρετανία, αλλά και το **κέρας**. Πβλ. «Ιδιοκτησία του Στέμματος» και «Στην υπηρεσία του Στέμματος», αλλά και «ύψωσον **κέρας** Χριστιανών Ορθοδόξων».

Δεν ξέρω μάλιστα αν η φράση **«γαμώ το κέρατο μου»** σημαίνει «καταριέμαι τις εξουσίες που μου έχουν δοθεί, και τις προκύπτουσες ευθύνες».

Μια ιδιόρρυθμη ερμηνεία για τη λέξη σκήπτρο δίνει ο Σκαρλάτος Βυζάντιος⁹¹⁴³. Λέει δηλαδή ότι σκήπτρα ήταν τα [πιλατίκια](#) ήτοι τα δόρατα των στρατιωτικών σημαίων.

- Βλ. [.Βαρδούκιον](#)

Εγκυκλοπαιδικά

Το σκήπτρο που έφεραν οι κήρυκες το έλεγαν κηρύκειον [ενν. σκήπτρον], δηλ. αυτό που ανήκει στον κήρυκα. Ειδικά εννοούσαν το σκήπτρο του Ερμη που το έλεγαν Κυρήκειον (ως κύριο όνομα πλέον και όχι ως επίθετο) κηρύκειον, Ιωνική διαλ. κηρυκήϊον, Δωρική Διαλ. κᾱρύκειον, τό, Συμβολο του κήρυκα, Hdt.9.100, Th.1.53, IG12(8).51.24 (Imbros, ii B.C.), Ph.2.560; κ. συμπελεγμένα έκ τῶν θαλλῶν, = ικετηρίαί, Din.1.18: pron., τὸ κ. ἢ τήν μάχαιραν 'peace or the sword', Phot.: as signet, Tab.Heracl. 1.4, 2.3; κηρύκ-ιον, Ar.Fr.518, Hsch. s.v. δράκοντα; also with ὕ, AP 11.124 (Nicarch.). Πβλ. το Λατινικο caduceus.

σκήπτρο

ΕΡΜΗΣ ΦΕΡΩΝ ΤΟ ΚΗΡΥΚΕΙΟΝ

ΚΗΡΥΚΕΙΟΝ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΩΝ ΓΙΑΤΡΩΝ

Η ΙΡΙΔΑ, ΜΕ ΚΗΡΥΚΕΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΤΑΙ ΤΟΝ ΠΡΙΑΜΟ

ΡΩΜΑΙΟΣ ΚΥΡΗΚΑΣ -ΤΟ ΚΥΡΗΚΕΙΟΝ ΣΚΗΠΤΡΟΝ ΤΟ ΚΤΥΠΑ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΑΓΕΙΛΕΙ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

(701.) και ῥάβδος ὡς κήρυκος Ἑρμαία διπλοῦ δράκοντος ἀμφίκρανος

Σοφοκλής -Φιλοκτήτης

Screen clipping taken: 23/1/2013 5:41 μμ

- **Κηρύκειο** (επιθ. Το του κηρυκος) σύμφωνα με τον Ησύχιο λεγεται και το σκήπτρο αλλα και το **βημα** πανω στο οποιο ανεβαινε ο κηρυκας για να κηρύξει.
- Υπαρχει και ένα βουνό ονοματι **Κυρήκειον** στην Εφεσο που συμφωνα με το μύθο ο Ερμης κήρυξε "τας γονάς της Αρτέμιδος".
- Τα **κηρύκεια** ηταν το επάγγελμα του κήρυκα αλλα και η αμοιβή του. Όπως τα πορθμεία είναι η αμοιβή του πορθμέα, του περατάρη.

cērycēum, i, n. (κηρύκειον), caducée: CAPEL. 4, 331, ou cērycium, i, n. (κηρύκειον), MARCIAN. Dig. 1, 8, 8.

σκήπτρο

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ

Λατινικά

Sceptrum

Εκ του σκήπτρον.

caduceus.

i, m. (-céum, i, n.) (κηρύκειον), caduceo [verge que portaient Mercure et les envoyés, les hérauts, etc.] : caducia, f. (caducus), épilepsie caducifer, era, erum (caduceus fero), qui porte un caducée [Mercure] :
Gaffiot

Αγγλικά

Scepter ή shaft

c.1300, από το αρχ Γαλλικό sceptre, από το Λατινικό scerptrum, από το Ελληνικό σκηπτρον "staff," από το ρημα σκήπτω." συγγενες προς το αρχ αγγλικό sceaft (shaft)

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ:

- σκήπτρο

σκήπτρον, τὸ "ράβδος, βακτηρία, βασιλική ἐξουσία", δωρ. (Πίνδ.) σκάπτρον (=ἰων. σκήπτρον ἐν τοῖς : σκηπτοῦχος "ὁ φέρων [κρατῶν] σκήπτρον", σκηπτο-βαμων "ὁ ἐπὶ τοῦ σκήπτρου καθήμενος [στηριζόμενος]", σκάπος "κλάδος" Ἡσύχ., σκηπάτιον (δωρ. σκάπ- Ἡσύχ.) "ράβδος, σκήπτρον" (ὑποκορ. τοῦ σκηπάνη, ἡ=ῶσ.) ὁμ. σκήπτω "στηρίζω, ὑποστηρίζω, πάλῳ μετὰ δυνάμει, ἐκτοξεύω· ἀμτβ. ἐπιπίπτω, προσπίπτω, ὀρμῶ· μέσ. καὶ παθ. στηρίζομαι, ἐμπιστεύομαι εἰς τινά· δισχυρίζομαι, προσποιούμαι", σκηπτός, ὁ "ὁ αἰφνιδίως καὶ βιαίως ἐνσκήπτων θυελλώδης ἄνεμος, κεραυνός, ἡ αἰφνιδίως ἐνσκήπτουσα συμφορὰ" : συγγ. τοῖς : λατ. scāpus ἄρσ.=στέλεχος, μίσχος, καυλός, κερμός, scōra θηλ.=κλών, κλάδος, scōriō, -ōnis ἄρσ.=τὸ στέλεχος τοῦ ἀσπαράγου, λεττ. šk'ěrs ἄρσ.=δόρυ, ἀκόντιον, ἀλβ. tšere=κέντρον, «κεντρί», ἄκανθα (*šerp-), ἀρχ. γερμ. skaft, νεογερμ. Schaft=τὸ στέλεχος τοῦ δόρατος, δόρυ, ἡ λόγχη· ρ. *(s)qāp-, *(s)qēr-, *(s)qōp- (βλ. κόπτω, σκάπτω)· πβ. *sqēip-, βλ. σκίπτω.

196

ἐνσκήπτω, μέλ. -ψω, I. εκσφενδονίζω, εξακοντίζω προς σε κάτι ἢ κάποιον ἢ πάνω σε κάτι ἢ κάποιον , τι τινί, σε Ηρόδοτο. Π. αμτβ., ρίχνω μέσα σε ἢ πάνω σε, στον ἰδ., σε Σοφοκλή.

ἐνσκήπτω, ποιητ. ἐν-σκ-, Επικ. τύπος του προηγ., χαμηλώνω, οὔδει ἐνσκήψαντε καρῆατα, , για ἄλογα που κρεμοῦν, χαμηλώνουν, σκύβουν το κεφάλι τους θλιμμένα για τον χαμό του κυρίου τους, σε Ομήρου. Ιλιάδα. - Παθ., μπήγομαι, καρφώνομαι στο ἔδαφος, στο ἰδ.

Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. Clarendon Press. 1940.

σκήπτρο

ΠΑΡΑΓΩΓΑ

Από το σκήπτω

Ενσκήπτων άνεμος ή μτφ. συμφορά.

Σκηπάνη και Δωρικός Σκαπάνη > σκαπανεύς¹, πτυοσκάπανον

σκηπάνη [ἄ], ή, staff, Sch.D.T.p.196 H.; Dim. σκηπάνιον [ἄ], τό, Il.13.59,

24.247, Call.Fr.anon.48, AP6.83 (Maced.); Dor. σκᾱπάνιον Hsch., Phot. s.v.

σκήπων.

Ἦ καὶ σκηπανίω γαιήοχος ἐννοσίγαιος

ἀμφοτέρω κεκόπτων πλήσεν μένεος κρατεροῖο

ΟΜΗΡΟΥ -ΙΛΙΑΣ - Ρ13.59

Από το σκάπτω

Μετοχη παρακειμενου εσκαμμενα οι σκαμμένες γραμμές που αποτελούσαν σημάδια για τα όρια του άλματος του πένταθλου· μεταφ., *ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἄλλεσθαι*, υπερβαίνω τα όρια, σε Πλάτωνα. Και σημερα *υπερεβη τα εσκαμμενα* = το παράκανε!

Σκαμμα

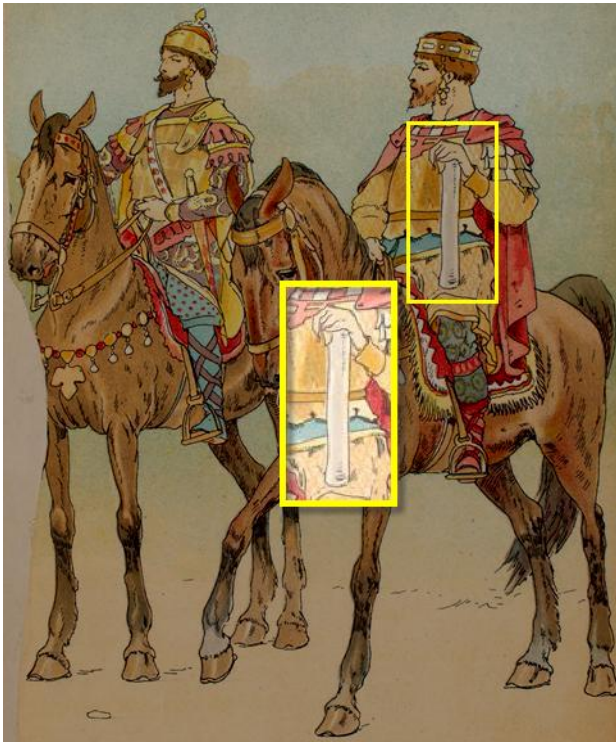
Σκαβω

Σκαπανη

Σκαπανευς

ΕΙΚΟΝΕΣ

1. Βυζαντινός Αξιωματούχος φέρων σκήπτρον
2. Βασιλικον σκήπτρον

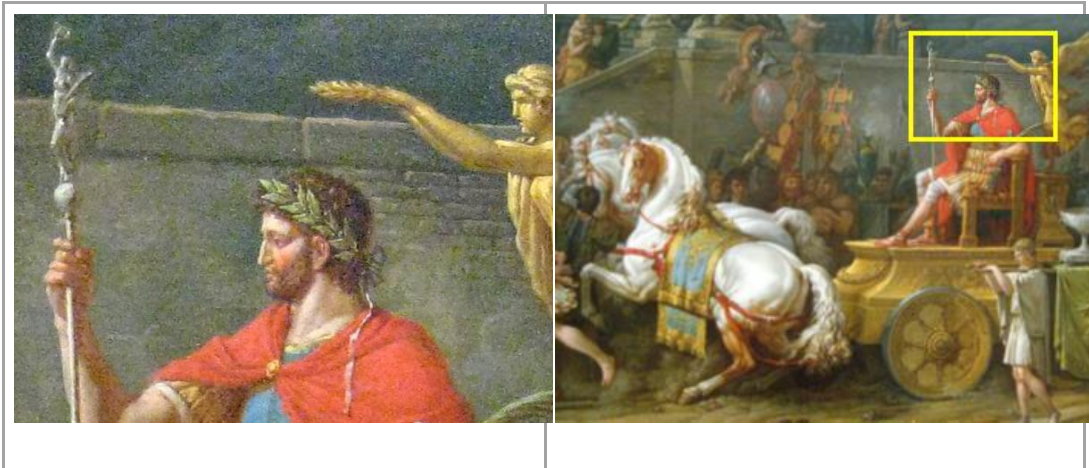
σκήπτρο

3. Ο Αβιμέλεχ με ρόπαλο ως σκήπτρο. 15ος αι. ^{647.172}

4

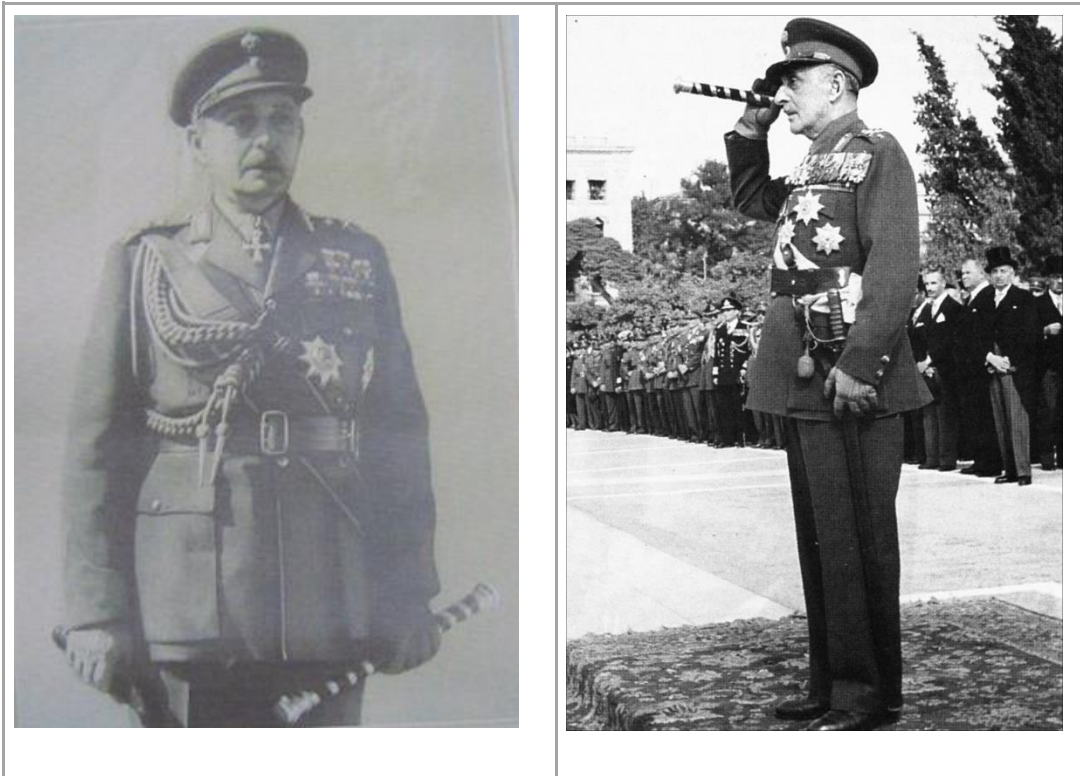
Φέρει την στραταρχική ράβδο.

The Triumph of Aemilius Paulus (λεπτομερεια) από τον Carle Vernet, 1789.
Παρατηρούμε πως κρατά στραταρχική ράβδο με το επίσημο

5.

Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΓΟΣ

σκήπτρο

6

ΣΚΗΠΤΡΑ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΘΕΩΝ

Πρώτη σειρά: Θωθ, Αθωρ, Αμμων

Δεύτερη σειρά: Χονσου, Ωρος, Κνουμ

σκήπτρο

7

Διάφορα σκήπτρα

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Ludwig der Bayer
Με σκήπτρο, στέμμα, και glo-
bus

Αποφθέγματα

«Το βασιλικόν **σκήπτρον** καλώς εξεταζόμενον ουδέν άλλο είναι ή λαβή μάστιγος.»

Εμμανουήλ Ροΐδη, Άπαντα, «Ανέκδοτοι σκέψεις». Έ. Ερμής, 1978. 368

σκήπτρο

Επώνυμα

Καρύκης

Αν δεν προέρχεται από το [καρύκη](#) = πλούσια σάλτσα (πηκτή και λιπαρή) [λυδικής προέλευσης](#) από αίμα και βότανα, είναι πιθανόν να προέρχεται από το **καρύκειον** της Δωρικής Διαλέκτου, το σκήπτρο-σύμβολο του κήρυκα.

Λέων Καρύκης

Ιστορικό μυθιστόρημα του Γεωργίου Τσοκόπουλου (ΛΕΩΝ ΚΑΡΥΚΗΣ: Ο ΜΑΝΔΑΤΩΡ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ) ο μανδατωρ αυτός που στέλνει τα μαντάτα τις ειδήσεις. Ο καρυκής είναι εγγύτερον στον κήρυκα από κάποιον που μαγειρεύει σάλτσες.

Άγιος Γεώργιος του Καρύκη (γνωστότερος ως Καρύτση)

Εκκλησία του κέντρου των Αθηνών (Αρχιτέκτων Λύσανδρος Καφταντζόγλου) και ομώνυμη Πλατεία, γνωστότερη περισσότερο από τις αγρυπνίες στα μπαράκια της παρά από τις αγρυπνίες που γίνονται στην εκκλησία. Ο κτίτορας κάποιος Καρύκης*, άγνωστων λοιπών στοιχείων, που ο Τριανταφυλλίδης το ετυμολογεί από την καρύκη (Blutwurst=λουκάνικο με αίμα) και το κατατάσσει στα παρατσούκλια των βυζαντινών.

σκήπτρο

*) το όνομα υπέστη τσιτακισμό (κ=τσ) και με αυτό είναι σήμερα γνωστό Καρύτσης. Πάψαμε μάλιστα να τον λέμε «ο Άγιος Γεωργής του Καρύκη» και τον λέμε ο «ο Άγιος Γεωργής ο Καρύτσης». Όπως λανθασμένα λέμε ο Καρέας, ο Ρέντης, ο Κυνηγός.

Φράσεις

τὸ κυρήκειον ἢ τὴν μάχαιραν
εἰρήνη ἢ ξίφος (δηλ. πόλεμος)

Σφοδρά θύελλα ενέσκηψεν εἰς Πάτρας.

Εἶναι γνωστό τηλεγράφημα που εσταλη σε Αθηναϊκή εφημερίδα κατά την εκεί άφιξη του πολεμικού πλοίου "ΘΥΕΛΛΑ". Το τηλεγράφημα έλεγε : "ΘΥΕΛΛΑ ΕΙΣ ΠΑΤΡΑΣ ΣΤΟΠ ΠΛΗΘΗ ΛΑΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΚΥΜΑΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΣΤΟΠ" και από παρανόηση προκάλεσε άρθρο με τίτλο «ΣΦΟΔΡΑ ΘΥΕΛΛΑ ΕΙΣ ΠΑΤΡΑΣ. ΕΝΤΡΟΜΑ ΠΛΗΘΗ ΣΥΝΕΚΕΤΡΩΘΗΣΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΚΥΜΑΙΑΝ»

Τα σκήπτρα

Συνώνυμο του τα πρωτεία, η ηγετική θέση, η πρωτοκαθεδρία
Η Ελλάς κατέχει τα σκήπτρα στην αδιαφάνεια και διαπλοκή.
Πχ. Το περιοδικό «σε νού» έλεγε για το ζεύγος «Μανώλης Χιώτης και Μαίρη Λίντα» :
Η ατμόσφαιρα του «εξευγενισμένου» λαϊκού τραγουδιού συναρπάζει και συγκινεί τον κόσμο. «Το ζευγάρι αναμφισβήτητα **κατέχει τα σκήπτρα** στο είδος του».
Η φράση ξεκινά από τα ομηρικά χρόνια

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Πτυχιούχοι!

Οι ευτυχοφόροι (ή ευτυχοφόροι) ονομαζόντουσαν έτσι επειδή έφεραν τα **ευτύχια** (κν πτυχία), εικόνες της θεάς Τύχης Fortuna ή της θεάς Νίκης (Victoria) " έστησαν τα Ρωμαϊκά σκήπτρα και πτυχία και λοιπά χρυσά σκήπτρα", " τα τε Ρωμαϊκά σκήπτρα τα λεγόμενα **βήλα** (vela), ομοίως και τα ευτυχία και τα έτερα σκήπτρα, προς τούτοις τα σκεύη των **προτικτόρων** και **σινατόρων**, και τα σκεύη των **δρακοναρίων** , **λάβουρά** τε και **καμπεδηκτόρια**, μετά και των **βάνδων**". Τα σκήπτρα που ελεγαν **vela** ίσως ήταν τα **σκηπτρα** των σκηπτροφόρων. Το *σκεύη* χρησιμοποιείται ως γενική περιγραφή για τέτοια διακριτικά ή εμβλήματα.

καρύκη

Λυδία καρύκη

Aelius Herodianus et Pseudo-Herodianus Gramm. et Rhet., *Schematismi Homerici*.
καρύκη γάρ βρώμα Λύδιον εκ πολλῶν ἐδεσμάτων συνεστηκός:

Pherecrates Comic., *Fragmenta*

(181.) ἄβυρτάκην τρίψαντα καὶ Λυδίαν καρύκην.

Caduceus

Cādūceum, Cādūceus, a herald's staff; the staff of Mercury with the figure of two snakes twisted about it. For caruceum, καρύκειον, the Syracusan form of κηρύκειον.

βλ. [Κηρύκειο](#)

Πβλ. καρύκη =ειδος σαλτσας > [καρύκεισμα](#)

Λεων Καρύκης =Μυθιστόρημα του Γεωργίου Τσοκόπουλου

Αγ. Γεωργιος Καρύτση

Παραγωγή

Caducarius

Αφορούσε σχολάζουσα περιουσία (property without a master): lex Julia που εισήχθη από τον αυτοκράτορα Αυγουστο (Augustus), Ulpianus . Liber. Regul. § 28.

Το κηρύκειο ήταν το σύμβολο του Ερμη.

Ακομή και σήμερα λεμε **έρμαιον** κάποιο το αδέσποτο πράγμα και κατά συνεκδοχή και πρόσωπο.

ΦΡ: το καράβι έγινε **έρμαιο** των κυμάτων και των ανέμων

Έρμαιο των παθών του οδηγήθηκε στο έγκλημα

η χώρα έγινε **έρμαιο** της διεθνούς κρίσης
συν. παίγνιο, θύμα, λεία.

Ετυμολογία από το αρχ. **έρμαιων**. Με αρχική σημασία δώρο του Ερμή, απροσδόκητο θεϊκό δώρο!

Όμηρος

Το άχρηστο σκήπτρο του Χρύση

Ο Αγαμέμνων διώχνει τον Χρύση, Ιερέα του Απόλλωνα, ο οποίος κρατώντας το ιερατικό σκήπτρο του και το στέμμα, ζητάει να πλήρωσει τα λύτρα και να πάρει πίσω την κόρη του.

μή σε γέρον κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω

ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὐτίς ἰόντα,

μή νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο

Ιλιάς Ραψ. Α . Στ. 28

Τήρα εγώ, γέρο, μη σε βρω τριγύρω στα καράβια
για τώρα ν' αργοστέκεσαι για πίσω να κοπιάσεις,
μη δε σε σώσει ούτε ραβδί ούτε θεού στεφάνι.

Μεταφ. Αλ. Πάλλη.

*ἀνὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων ἔστη σκῆπτρον ἔχων τὸ μὲν
Ἵφαιστος κάμε τεύχων.*

Και τότε ο Αγαμέμνων σηκώθηκε με το ραβδί το γονικό στα χέρια, ψιλόφτιαστη Ηφαιστοδουλιά.

Ορκος

Στο σκήπτρο ορκιζόντουσαν οι Ομηρικοί ήρωες:

*ἀλλ' ἔκ τοι ἔρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι
ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν,
οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γάρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
φύλλά τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν νῆες Ἀχαιῶν
ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὃ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
ἢ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἴζεται νῆας Ἀχαιῶν
σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
χραιομεῖν, εὐτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο
θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
χωόμενος ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας.*

Μα άκου το λόγο που θα πω, τον όρκο που θ' αμώσω. Μα ετούτο τα ραβδί¹ που πια ποτέ κλωνιά και φύλλα δε βγάξει μιας και κόπηκε απ' τον κορμό στο λόγγο, μήτ' άθια, γιατί του 'φαγε τη φλούδα και τα φύλλα τριγύρω ο κοφτερός χαλκός, και τώρα το κρατάνε στα χέρια οι δημογέροντες και στ' όνομα του Δία δικάζουν το λαό², κι' αφτόν βαρύ τον έχουν όρκο, και θάρθει μέρα οι Δαναοί ν' αποθυμήσουν όλοι τον Αχιλέα· τότε εσύ και μ' όλο σου τον πόνο δε θα μπορείς, σ' το λέω, καμιά βοήθια ναν τους δώκεις, σαν πέφτουνε απ' του'Εχτορα το χέρι αλωνισμένοι, και μες στα στήθια σου η καρδιά θα λαχταράει, θα λιώνει που ντρόπιασες το πιο γερό των Αχαιών κοντάρι».

ΟΜΗΡΟΥ -ΙΛΙΑΣ Α.234

1 Το ραβδί αποτελεί σύμβολο δύναμης και εξουσίας και, όταν επικαλείται σε κάποιον όρκο, ο όρκος αυτός γίνεται επίσημος.

2 Για τον ομηρικό άνθρωπο η δικαιοσύνη προέρχεται από τον Δία. ονομάζονται και δικανίκιον σκήπτρον (από το δικανικός ο ανήκων εις την δίκην), το σημερινό δεκανίκι.

Ο Διονυσιακός θύρσος

Θύρσος, (ο) ραβδί που ήταν περιτυλιγμένο με φύλλα κισσού ή αμπέλου. Συνήθως απέληγε στην κορυφή σε κώνο πεύκου. Ήταν σύμβολο της διονυσιακής λατρείας, που το κρατούσαν οι πανηγυριστές, στις γιορτές του Διόνυσου.

Ετυμολογία

Πρώτη φορά συναντούμε την λέξη «θύρσος» στις Βάκχες του Ευριπίδη, και μνημονεύεται συχνότερα στην Ελληνιστική εποχή. Η ρίζα «θυρσ-» συναντάται σε διάφορα φυτά, την θυρσίνη, θύρσιον, και θυρσίτης. Επειδή τα φυτά αυτά δεν συγγενεύουν, η ρίζα μάλλον συνδέεται με κάποιο κοινό φυσικό τους γνώρισμα, το οποίο μπορεί να είναι το κοτσάνι. Ο Ησύχιος ονομάζει τον θύρσο «κλάδο».

Στην αρχαία τέχνη ο θύρσος παρουσιάζεται από το 530 π.Χ. συχνότατα να συνοδεύει τις Μαινάδες, σπάνια τους Σατύρους και Σιληνούς, τον θεό Διόνυσο ή την σύζυγό του, Αριάδνη. Συνοδεύει επίσης και άλλες θεότητες, όταν αυτές παρουσιάζονται ως μέλη του θιάσου του Διόνυσου.

Το εφέστιον σκήπτρον

ἐφέστιον πῆξαι σκῆπτρον (δηλ. ἐπὶ τῇ ἐστία), σε Σοφοκλή· λέγεται για ικέτες, που αναζητούν προστασία με το να κάθονται κοντά στον βωμό, κοντά στην εστία, σε Ηρόδοτο.

Πιλατίκια ἢ απελατίκια ἢ ιπηλατικά ἢ κορύναι

(3) Τὰ ἄλλως λεγόμενα σ κ ῆ π τ ρ α, ἦσαν δὲ κυρίως τὰ δόρατα τῶν στρατιωτικῶν σημαίων (βάνδων), τὰ ὅποια ἐκλίνοντο (ἐπιπτον), καθὼς συνεθίζεται καὶ τῶρα, οὐ μόνον διερχομένου ἢ προκύπτουτος τοῦ Ἀυτοκράτορος ἢ τῆς Ἀυτοκρατορίας, ἀλλὰ καὶ εἰσοδευσμένων τῶν ἁγίων δώρων κτλ. γράφονται δὲ καὶ ἀ π ε λ α τ ῖ κ ι α· ἐν δὲ Βασιλείῳ τῶ νεωτέρῳ καὶ ἰ π η λ α τ ῖ κ α, ὅποθεν ὁ Δουκάγγιος πιθανολογεῖ καὶ τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῶν. Τὰ Γλωσσάρια τὰ ἐξηγοῦσι Κορύνας.

9417.180

Μια από τις λίγες καλές δουλείες που είχε κάνει μακαρίτης ο Παύλος των Γλυξουργων ήταν ζητήσει να υψώνονται κατακόρυφα οι σημαίες όταν παρελαύνουν μπροστά του, δείχνοντας πως και ο βασιλεύς είναι και αυτός ὄργανο της πατρίδος. (και όχι τυφλό ὄργανο των ΗΠΑ, αν και. ο ίδιος ήταν τυφλό ὄργανο της συζύγου του Φρίκης). Μέχρι τότε οι σημαίες υπεκλίνοντο προ του ἀνακτος.

ΣΚΗΠΤΡΟ ΚΑΙ ΡΑΒΔΟΣ ΣΤΗΝ ΠΔ

Φαίνεται ότι και οι εβραίοι είχαν σκήπτρα
*καὶ Ἰωνάθαν οὐκ ἀκηκόει ἐν τῷ ὀρκίζειν τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν λαόν·
καὶ ἐξέτεινε τὸ ἄκρον τοῦ σκήπτρου αὐτοῦ τοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ
ἔβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος καὶ ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ
εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.*

Αν και πιο συχνά χρησιμοποιείται ο ορος ράβδος που όμως σαφώς είχε την έννοια του σκήπτρου.

7 ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ράβδος εὐθύτητος ἢ ράβδος τῆς βασιλείας σου.

Ράβδος του Μωυσέως

Πολύτιμο θρησκευτικό κειμήλιο:

Εκεί τῶντι φυλάττεται **ἡ ράβδος του Μωϋσέως**, βῶλοι τίνες τῆς γῆς, δι' ἧς ἐπλάσθη ὁ Αδάμ, ἡ πλευρά του αποστόλου Βαρνάβα, φιάλη περιέχουσα σταγόνας τινάς γάλακτος τῆς Θεοτόκου, τεμάχιον πανιού ὑπὸ των αγίων αὐτῆς χειρῶν ἐξυφασμένον καὶ ἄλλαι τινές οὐχ ἦττον ιεραὶ καὶ γνησίοι ἀρχαιότητες, τας ὁποίας ἔτι καὶ σήμερον δύναται νὰ προσκυνήσῃ ὁ εὐσεβὴς περιηγητής.

Εμμανουὴλ Ροΐδης - Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα

Ραβδος του Ιεσσαί

Ἡσαίας, 11:1 καὶ ἐξελευσεται ραβδος ἐκ τῆς ριζῆς **Ἰεσσαί** καὶ ἀνθος ἐκ τῆς ριζῆς ἀναβησεται
Προφητεῦει τὴν ἐλευσὴν τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ Ἰεσσαί. που γίος του ἦταν ὁ Ἀβραάμ.
Ἐπακολούθησαν γεννεές 14.

Στις καταβασίεις των Χριστουγέννων

Ἰδοὺ δ' ἡ ράβδος ἐκ τῆς ριζῆς **Ἰεσσαί**,
καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς Χριστέ, ἐκ τῆς Παρθένου ἀνεβλάστησας,
ἐξ ὄρου ὁ αἰνετὸς κατασκίου δασέος,
ἦλθες σαρκωθεὶς ἐξ ἀπειράνδρου, ὁ ἄυλος καὶ Θεός.
Δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Και νεώτερο τραγούδι

Ἔτσι ὅπως κάνεις ἔτσι ὅπως πας,
τὸ δρόμο χάνεις καὶ παραπατάς
μὴ μου ζορίζεσαι
πάει βαθιά ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί...

Ἄρης Δαβαράκης

[Ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί - 1998](#)

Ἄρης Δαβαράκης

ΣΣ Ὅποιος καταλαβῆ ἀς μου πει καὶ ἐμενα.

Ράβδος του Ααρών

Ο Κορέ μαζί με τον Δαθάν και τον Αβειρών και 250 επίσημους Ισραηλίτες στασίασαν εναντίον του Μωυσέως και του Ααρών. Αμφισβήτησαν ότι αυτοί είναι οι εκλεγέντες από το Θεό να τον διοικούν και ότι μόνο ο Ααρών ως αρχιερέυς έχει δικαίωμα να προσφέρει θυσία ιερατική. Τότε ο Θεός τη στιγμή που πήγαν να προσφέρουν ιερατικό θυμιάμα άνοιξε τη γη και τους κατάπιε κι αυτούς και τις οικογένειες τους (Αριθμ. 16ο κεφ.).

Την επόμενη μέρα οι Ισραηλίτες, αντί να συνταραχθούν από το φοβερό θαύμα που συνέβη, γόγγυσαν εναντίον του Μωυσή και του Ααρών ότι έγιναν αίτιοι να φονευθούν οι στασιαστές και όρμησαν εναντίον τους. Τότε ο Θεός άρχισε να καταστρέφει τους γογγυστές Ισραηλίτες και η καταστροφή σταμάτησε μόνο όταν ο Ααρών, κατά εντολή του Μωυσή, προσέφερε θυμιάμα στο Θεό. 14.700 άτομα σκοτώθηκαν από το Θεό την ημέρα του γογγυσμού.

Τότε ο Θεός για να θέσει τέρμα στην ανταρσία των Ισραηλιτών είπε να γίνει το εξής. Κάθε αρχηγός από κάθε φυλή του Ισραήλ, να προσφέρει μία ράβδος στο Μωυσή. Όλες οι ράβδοι, δώδεκα τον αριθμό, να προσφερθούν και να τοποθετηθούν στη Σκηνή του Μαρτυρίου και κει η ράβδος που θα βλαστήσει θα είναι το σημείο που θα δείξει ποιον διαλέγει ο Θεός για να του προσφέρει ιερατικές θυσίες και να προΐσταται λατρευτικώς του λαού. Έτσι και έγινε και η ράβδος του Ααρών, αρχηγού της φυλής Λευί, έφερε βλαστό, άνθη και καρύδια (Αριθμ. 17ο κεφ.). Συνεπώς μόνο ο Ααρών και οι απόγονοί του μπορούσαν να ιερατεύουν και όποιος δεν το δεχόταν ουσιαστικά στασίαζε έναντι του Θεού με ανάλογες συνέπειες.

http://pmeletios.com/ar_meletios/apostoloi/ta_agia_ton_agion.html

Μαγική ράβδος

Η αγγλική magic wand του πασίγνωστου πλέον Χαρυ Ποτερ ήταν γνωστή από τον Όμηρο γιατί με αυτή η Κίρκη μετέτρεψε σε γουρούνια τους συντρόφους του Οδυσσέα, και με αυτή πάλι ξαναέκανε ανθρώπους τα γουρούνια. Επακολούθησε η Ράβδος του Μωυσέως.

Στις μέρες μας χρειαζόμαστε μια καραβιά τέτοιες ράβδους για να μπορέσουμε να κάνουμε ξανά ανθρώπους τα διάφορα γουρούνια που μας τριγουρίζουν.

Circe Invidiosa
Η ζηλόφθονη Κίρκη του
J. W. Waterhouse
(Λεπτομέρεια)

Σιδηρά ράβδος

Η σιδηρά ράβδος ήταν ΟΠΛΟ, σύμβολο πυγμής και ισχύος.

Ψαλμοί, 2:9 ποιμανεις αυτους εν ραβδω σιδηρα ως σκευος κεραμεως
συντριψεις αυτους

Επιτάφιος θρη- Από εδώ και ο στίχος των υμνωδών του Επιταφίου
νος Εξέδυσαν με τα ιματιά μου
... και επι την δεξιαν μου χειρα εδωκαν καλαμον ινα συ-
ντριψω αυτους ως σκευη κεραμέως.

Γεννάται βέβαια το εύλογο ερώτημα: γιατί να σου δώσω κάλαμο για να με συντρίψεις;

Με το καλάμι πας για ψάρεμα! Η ράβδος των Ψαλμών είναι σιδηρά.

Οι στρατιώτες είχαν υπόψη το βασιλικό σκήπτρο, σύμβολο της βασιλικής εξουσίας. Αυτό παρωδούσαν.

Στη Ιλιάδα διαβαζει κανεις για την δουλειά ενός σιδηρουργού:
ἀνά δὲ κρείων Ἀγαμέμνων

ἔσθη **σκήπτρον** ἔχων τὸ μὲν Ἥφαιστος κάμε τεύχων.

Ἥφαιστος μὲν δῶκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι,

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ 2.76

τὸ μὲν Ἥφαιστος κάμε το οποίο Ο ΗΦΑΙΣΤΟΣ (τυπικός σιδηράς) κατασκεύασε. Που έμμεσα δηλώνει ότι το σκήπτρο ήταν σιδερένιο και ήταν όπλο. Μια βακτηρία δεν συμφέρει να είναι σιδηρά, θα κούραζε αντί να βοηθά στο περπάτημα.

Η ΜΕΙΖΩΝ ΤΕΛΕΤΗ ΚΑΙ Η ΡΑΒΔΟΣ

Η Μείζων τελετή γινόταν από τους Αργείους προς τιμή της Κιδαρίας Δήμητρος. Στη γιορτή αυτή ο Ιερεύς έπαιρνε από το Ναό της Θεάς την προσωπίδα της, την φορούσε και εκπροσωπόντας την, κτυπούσε με τη **ράβδο** του το έδαφος, αποσκοπώντας στη γονιμοποίηση της γης. (Σύμφωνα με το Θεουργικό αξίωμα «όπως επάνω, έτσι και κάτω», ο Ιερεύς φορούσε την προσωπίδα της Θεάς και κατά ένα θεουργικό τρόπο αφού εκφωνούσε τους αρμόδιους επικλητικούς λόγους προς τη Θεά, μετουσιωνόταν στην ίδια τη Θεά και γονιμοποιούσε τη γη με το κτύπημα της **ράβδου**. Το αποτέλεσμα ερχόταν εν καιρώ αφού σύμφωνα με τις αρχές της θεουργίας, αν λειτουργήσουμε με κάποιο συγκεκριμένο μιμητικό τρόπο σε κάποιο σύμβολο του αντικειμένου που θέλουμε να επηρεάσουμε, οι Κοσμικές δυνάμεις επιδρούν πάνω στο αντικείμενο που μας ενδιαφέρει, παρασυρόμενες από το ότι ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ.

σκήπτρο

ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΡΑΒΔΟΙ

1. Του Αβρααμ 2. Του Μωυσή 3. Του Ααρών

...καὶ ἔρριψεν Ἄαρών τὴν ράβδον ἐναντίον Φαραώ, καὶ ἐναντίον τῶν
θεραπόντων αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο δράκων.

ΣΥΝΩΝΥΜΑ -ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ

Ἄστα

1 Hasta, η, στ, 111 [. Σε Gen] ὄπλο που σχηματίζεται ἀπὸ ἓνα ραβδί (στειλεὸ καὶ εἶναι ἐξοπλισμένα με μιὰ σιδερένια λόγχη, δόρυ, ἀκόντιο CIC. Ἡ 2 325. CM 19? Τέλος. 2γ 97 Ἡ ἀκόντιο που ριπτεται ἀπὸ κυρηκα γιὰ νὰ κηρύξει τὸν πόλεμο Liv. 7, 32, 13 εἶναι τὸ pilum, ἡ Hasta Romana Serv, κυριὸ ὄπλο τῶν Ρωμαίων [χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης σὲ ἀσκήσεις σὲ γυμνασία πλεμικῆς τεχνῆς. Hasta Pura Plin. 7, 102, ἀκόντιο ἀνευ σιδήρου [ραβδος : στρατιωτικὸ βραβεῖο]

2 δημοπρασία, ἡ δημοπρασία κατακυρώνεται με τὴν πακτωσὴ στὴ γῆ: hastam ronere CIC. Off. 2, 83, φύτεψε τὴν ἀστα = ἀνακοίνωσε τὴν πώληση?

4. Θυρσοσ τὸ σκῆπτρο τοῦ Βάκχου, που φερὰν Βάκχες στὸς εορτασμοὺς τοῦ θεοῦ]?
5. καμπυλο ραβδι τοῦ κεντηριωνος (συμβολο τοῦ εκατονταρχου)
6. μπαγκέτα, ραπ * ξεφλούδισμα τὸν ἀξονα τῆς βέργας, σύμβολο τῆς ιδιοκτησίας:
7. καμπυλωτό ραβδί που χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν μπούκλα τα μαλλιά τῆς νύφης, σύμβολο τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας.

Βαρδούκιον

Βάκτρον

Από το βιβάζω. Από εδώ και το Λατινικό *baculus*, ράβδος, βακτηρία, μπαστούνι, ρόπαλο, σε Αισχύλο, Ευριπίδη. βλ

Βάκουλον

Αντιδάνειο από το λατινικό *baculus* απ όπου και το σύγχρονο *bacillus* (πχ. ο βάκιλος του Κωχ = το μικρόβιο της φυματίωσης)

βακτηρία, ή

βάκτρον, ράβδος, κοντάρι, μπαστούνι, σε Αριστοφάνη, Θουκυδίδη· ράβδος, την οποία κρατούσαν ως σύμβολο εξουσίας οι δικαστές, σε Δημοσθένη.

Βέργα

Βίτσα

Δικανίκιον ή δεκανίκι

Θύρσος

Μαστιξ

μαγκλάβιον

Ματσούκι ή ματσούκα

Μπαστούνι

Πλήγανον

Βακτηρία. Από το πλήττω = κτυπώ
2538 Ησυχιος

Ραβδίον

Υποκοριστικό του ράβδος

Ράβδος

βλ. [Σκήπτρο και ράβδος στην ΠΔ](#)

Φράση: όπου δεν πίπτει λόγος πίπτει ράβδος

Ρόπαλον

από το αρχαίο ελληνικό ρήμα (**ρέπω**)·

I. ρόπαλο, ραβδί, χοντρόραβδο, στυλιάρι, παχύτερο στο ένα από τα δύο άκρα, χρησιμ. για ράβδισμα, ξυλοκόπημα γάιδαρου, σε Ομήρ. *Ιλ.*· χρησιμ. ως μπαστούνι για το περπάτημα, μπαστούνι, βακτηρία, σε Ομήρ. *Οδ. κ.λπ.*· πολεμικό ρόπαλο ή σκήπτρο, που έχει επένδυση μεταλλική, στο ίδ., σε Ηρόδ. **II.** = *ρόπτρον* **III.**, σε Ξεν.

ρέπω, μέλ. *ρέψω*, αόρ. α' *ἔρρεψα*· **1.** κυρίως, λέγεται για τη ζυγαριά, κλίνω, γέρνω προς τα κάτω, *Λατ. vergere, inclinare,*· λέγεται για πράγματα, κλίνω προς το ένα ή το άλλο μέρος, είμαι ευμετάβλητος, σε Πίνδ· *ὑπνος ἐπί βλεφάροις ρέπων*, ύπνος που πέφτει πάνω στα βλέφαρα, που καταλαμβάνει τα μάτια του ανθρώπου, στον ίδ.

2. λέγεται για μία από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές, υπερισχύω, επικρατώ, σε Ηρόδ., Πλάτ.

3. επίσης, λέγεται για πρόσωπα, *εὔ ρέπει θεός*, ο θεός διάκειται ευμενώς, πρόσκειται φιλικά, σε Αισχύλ.· *ρέπειν ἐπί τι*, κλίνω, γέρνω προς κάτι, σε Δημ.· *εἷς ἢ πρὸς τι*, σε Πλάτ., Αριστ.· *εἷς τινα*, σε Λουκ.

4. λέγεται επίσης, για καθήκοντα, για αισθήματα, *ρέπω εἷς τινα*, πέφτω ή ανατίθεμαι σε κάποιον, σε Αισχύλ., Σοφ.

5. λέγεται για γεγονότα, πέφτω, συμβαίνω κατά συγκεκριμένο τρόπο, σε Σοφ.· *ρέπω εἷς τι*, έχω κλίση, στρέφομαι ή καταλήγω σε κάτι, σε Αισχύλ., Αριστοφ.

Η κυριολεκτική σημασία του *ρέπω στρέφομαι*, κλίνω, είμαι ευμετάβλητος έδωσε το όνομα στο ρόπαλον

Πβλ. Ροπή

Σκηπάνιον

Σήμερα *σκαπάνη* > *σκαπανευς* ο χειριζόμενος την *σκαπάνη* = μτφ. Ο αρχικός ερευνητής ΦΡ:οι *σκαπανεις* της επιστημης.

Σκήπων ή σκίπων

σκίπων, *ωνος*, *ὄ*, (*σκίμπτομαι*) = *σκήπτρον*, *staff*, Hdt.4.172, E.Hec. 65 (anap.), Cratin.239, Ar.V.727; *crutch*, Hp.Art.52, IG42(1).121.111 (Epid., iv B.C.); σ., *γεροντικὸν ὄπλον* Call.Epigr.1.7, cf. *Iamb.* 1.134.—The form *σκίμων* occurs as v.l. in Hdt. l.c., E. l.c., etc.; *σκήπων* v.l. in AP6.293 (Leon.), 294 (Phan.), 7.65 (Antip.), Call. Epigr.l.c., etc., recognized also by Hdn.Epim.127, Theognost.Can.34.

Από εδώ το λατινικό **scope** που σήμαινε *μπαστούνι* αλλά και *μπαστούνι* από *ελεφαντοδόντο* (ανάλογο με την *στραταρχική* *ράβδο*) που κρατούσαν οι *στρατηγοί* στους *θριάμβους*.

Scipio : *Cornelius Scipio Africanus Major* γνωστός ως *Σκιπίων* ο *Αφρικανός*, υπήρξαν επίσης και ο *Ελάσσων*, ο *Ασιατικός*

Σκυτάλη

Από όπου και η *σκυταλοδρομία*

Φρ. *Παραδίδω* την *σκυτάλη* =εγκαθιστώ τον διάδοχό μου.

9541.398

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Regalia

Η λέξη *ετυμολογείται* από το ουσιαστικό **rex** γεν. **regis** = **ρήγας**, **βασιλιάς**. Κυριολεκτικά σημαίνει "**τα ανήκοντα στον βασιλέα**". Ειδικότερα όμως είναι **τα βασιλικά σύμβολα** : το *στέμμα* το *σκήπτρο*, ο *θρόνος*, ή *σφαίρα* ή

μήλο (Globus, orb, globus cruciger που ήταν το σύμβολο της παγκοσμιότητας για τον κύριο της οικουμένης³).

Ενδεχομένως τα βασιλικά αυτά σύμβολα να ονομάζονταν συλλήβδην και «σκήπτρα» κατά συνεκδοχή (pars pro toto), αφού επέζησε η φράση: «**κατέχει τα σκήπτρα**» .

Ο ένας κάτοχος αποκλείεται να έχει περισσότερα του ενός σκήπτρα.

Είναι συνηθες η κατοχή των συμβολων να σημαίνει την καταληψη της εξουσιας. Πχ. προσπαθησε να του παρει τον θρόνο. Αρπαξε το στέμμα. Κατεχει τα σκήπτρα. Αλλα και πιο ασημαντα αντικειμενα συμβολιζαν καποιες εξουσιες πχ. η σφραγίδα του βεζιρη όπως μαρτυρει μια τουρκικη παροιμια **οποιος έχει τη σφραγίδα αυτός είναι και ο βεζιρης** (πβλ. *οποιος εχει τα γένεια έχει και τα κτένια*)^{9417.115 [140]}

Πβλ.

«Νάηλ'ι εμάς, νά βάϊ εμάς, οί Τουρκ' τήμ Πόλ' έπαϊραν.

έπαϊραν τό **βασιλοσκάμν'**, έλλάγεν ή άφεντία.»

Μοιρολογούν τά έγκλησιάς, «έλλάγεν ή αφεντία!»

Από την λέξη **REGALIA** προέρχεται και το νέο ελληνικό δάνειο **ρεγάλο** = δώρο, φιλοδώρημα, πουρμπουάρ (από την Γαλλική φράση «**pour boire**»: για να πιείς). Συνώνυμο του **αποκόμβιου** των Βυζαντινών. Βλ.λ. [αποκόμβιον](#) το κν αποκούμπι.

Πβλ. και το **βασίλειον σημείον** *όρᾶν έφασαν άετόν τινα χρυσοῦν επί πέλτης άνατεταμένον*

Ξενοφών -Κύρου Ανάβασις

Τα περισσότερα χρησιμοποιούνται στην καθημερινό λόγο συνεκδοχικά για να συμβολίσουν το κράτος, την εξουσία, ή τον βασιλέα. βλ. κυπριακό μσν τραγούδι «Αροδαφνοῦ»:

«γρουσό μήλον στο χέριν της και παίζει το και πάει» .

Πχ. Στην υπηρεσία του **στέμματος** (σημαίνει Δημ. Υπάλληλος στην Αγγλία), κατέχει τα **σκήπτρα** στην πληροφορική (πρωτεύει), Ο λόγος του **θρόνου**, το συμβούλιο του **στέμματος**.

³ Βέβαια η επίσημη άποψη της εκκλησίας, κατά τον Ιερό Αυγουστίνο (γύρω στο 400 μ.Χ.) είναι ότι η γη είναι επίπεδη και έχει τρεις ηπείρους γιατί τόσο ήταν οι γιοι του Νώε στη Βίβλο, που εγκαταστάθηκαν σε καθεμία από αυτές, ασχετως αν, διακόσια χρόνια νωρίτερα, ο Πτολεμαίος υποστήριζε τη σφαιρικότητα της και μιλούσε για την τέταρτη ήπειρο (Terra incognita). Μερικοί ισχυρίζονται ότι μέχρι το ταξίδι του Κολόμβου, οι άνθρωποι πίστευαν ότι η γη ήταν επίπεδη. Το ορθόν είναι: "**οι παππάδες διέδιδαν ότι η γη είναι επίπεδη**". Το μήλο διέψευδε την άποψη. Οι βασιλιάδες θα κρατούσαν δίσκο , αλλά αυτοί ήξεραν. Έχετε δει ποτέ βασιλιά να κρατάει δίσκο; Παπάδες να κρατάνε δίσκο ίσως. Οι βασιλίδες δεν θα χρηματοδοτούσαν τον Κολόμβο και πάει μέχρι την άκρη της γης και να γκρεμοτσακιστεί. Τον έστειλαν για να βρει νέο δρόμο προς τις Ινδίες. Απλά δεν φανταζόντουσαν πως θα υπήρχε μια ενδιάμεση ήπειρος πάνω στην υδρόγειο σφαίρα. Έτσι οι ιθαγενείς της Αμερικής θεωρηθήκαν ότι ήταν Ινδοί ή Ινδιάνοι. Και τους έμεινε! Είναι να μην σου βγει το όνομα, που λέμε.

σκήπτρο

Το **στέμμα** είναι ένα καπέλο που αφαιρείται μαζί με το κεφάλι.
Ζάρκο Πετάν - Αφορισμοί

Από την ταινία IBAN Ο ΤΡΟΜΕΡΟΣ

Ο Πεπίνος βασιλιάς των Φράγκων από το 752 ως το 768. Πατέρας του Καρλομάγνου. Φέρει στέμμα και σκήπτρο και το μήλον, orbs.

Δανικά ρεγκάλια. (σύμβολα βασιλέων).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

9541

Συγγραφέας: ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Τίτλος: ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗΣ ΒΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑ ΣΥΝΩΝΥΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΕΚΛΟΓΗΣ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΛΕΞΙΚΩΝ ΣΥΛΛΕΧΘΕΙΣ ΠΑΡΑ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΒΛΑΧΟΥ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ

Εκδότης: ΝΙΚ. ΓΛΥΚΥΣ - ΒΕΝΕΤΙΑ

Έτος: 1820

2238

Συγγραφέας: GEORGES DUMEZIL

Τίτλος: Η ΑΡΧΑΙΚΗ ΡΩΜΑΙΚΗ ΘΗΣΚΕΙΑ

Εκδότης:ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ

Έτος:1974

Θέση:161

2239

Συγγραφέας:ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΛΑΚΙΑΣ

Τίτλος: ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (2 ΤΟΜΟΙ)

Εκδότης:ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ

Έτος:2009

Θέση:44

9417

Τίτλος: Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἢ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΩΝΥΜΟΥ ΤΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΕΚΑΤΕΡΩΘΕΝ ΤΟΥ ΚΟΛΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ ΠΡΟΑΣΤΕΙΩΝ - ΤΟΜΟΣ Α & Β

Συγγραφέας: ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Εκδότης:Σ. ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ

Έτος:1862

ⁱ Σκαπανέας

Η πρώτη δουλειά που έκαναν οι Ρωμαίοι στρατιώτες όταν στρατοπέδευαν ήταν να ετοιμάσουν την φόσσα (fossa), ταφρος, όρυγμα, χαράκωμα. Το στρατόπεδο λέγονταν φοσσάτο (κν φουσάτο). Την φόσσα έσκαβαν οι σκαπανείς που προηγούντο ώστε να είναι έτοιμο το στρατόπεδο (κάστρο) όταν θα έρθει και το υπόλοιπο στράτευμα. Έτσι ονομάζουμε σκαπανέα κάποιον που προηγείται των λοιπών ιδιαίτερα στους τομείς της έρευνας και της επιστήμης.πχ. Ο Εντισον ήταν ένας από τους σκαπανείς της επιστήμης.

Ο Ελληνικός στρατός έχει καθιερώσει την ειδικότητα του σκαπανέως-ημιονηγού (κν μουλαράδες) . Σκαπανείς έχριζαν όλους τους πολιτικώς διαφωνούντες, και τους ολοσχερώς αναλφάβητους μέχρι και τη Χούντα. Τώρα δεν γνωρίζω αν υπάρχει η ειδικότητα και ποια είναι τα ισχύοντα κριτήρια απονομής του τίτλου.

Fossa

εσκαφή, τάφος, κανάλι, όρυγμα, χαράκωμα, τάφος, γυναικείο αιδόιο από το fodio = σκαβω, τρυπώ.

fossare

συνώνυμο του fodio

(par les Bénédictins de St. Maur, 1733–1736), στο du Cange, et al., Glossarium mediae et infimae latinitatis, éd. augm., Niort : L. Favre, 1883-1887, t. 3, col. 579a.

Τολμώ μια περίεργη παρεμπίπτουσα εικασία για την φράση το **φυσάει το παραδάκι** ίσως να ήταν **το φοσσάρι το παραδάκι** το κρύπτει υπο την γήν.

Δυστυχώς όλες οι λαϊκές εκφράσεις δεν καταγράφονταν σε συγγράμματα και παραδίδονταν προφορικά με πολλές αλλοιώσεις. Έτσι καταφεύγουμε αναγκαστικά σε εικασίες και επιλεγούμε τις πιο λογικές.

Πχ. δεν είναι λογικό να φυσάμε τα χρήματα (έστω και αν είναι νέας κοπής, ζεστό χρήμα) αλλά να φυλάμε τα χρήματα, και να τα θάβουμε (να τα φοσσάρουμε) φοβούμενοι το Capital control και το Grexit.

Copyright© 2012, 2015 by Aris Stougiannidis